

Ås kommune

Miljø, mangfold og muligheter

Kommuneplanen 2022-2024

KOMMUNEPLANENS SAMFUNNSDEL

Høringsforslag etter kommunestyrets vedtak
20/10-21

Innhold

Forord	3
1 Bærekraftig tjeneste- og samfunnsutvikling.....	4
1.1 Sammen om miljø, mangfold og muligheter!	5
1.2 Rammer og føringer	7
2 Felles for kommunens tjeneste- og samfunnsutvikling	11
2.1 Sammen for å nå målene	11
2.2 Langsiktig økonomisk utvikling.....	13
2.3 Medarbeidere og kompetanse	15
2.4 Digitalisering.....	16
2.5 Kommunikasjon.....	16
2.6 Samfunnssikkerhet og beredskap	17
3 Oppvekst og opplæring	18
3.1 Mål og strategier	19
4 Helse og mestring	22
4.1 Mål og strategier	22
5 Kultur og frivillighet.....	24
5.1 Mål og strategier	25
6 Arealforvaltning	25
6.1 Mål og strategier	26
7 Klima	27
7.1 Mål og strategier	28
8 Teknisk infrastruktur.....	29
8.1 Mål og strategier	29
9 Boliger og eiendomsforvaltning.....	32
9.1 Mål og strategier	32
Vedlegg	34
Vedlegg 1: Nasjonale, regionale og lokale rammer og føringer.....	34

Forord

Kommuneplanens samfunnsdel er kommunens viktigste overordnede plan. Den gir overordnede mål for den kommunale virksomheten og den gir strategier for hvordan målene skal nås.

Ås kommune er i endring, med store statlige satsninger i regionen og store utbyggingsplaner. Kommunen opplever et stadig behov for utvikling av tjenestene til innbyggerne. Det er behov for planlegging for å sikre en god samfunnsutvikling og at begrensede ressurser brukes koordinert og effektivt.

Kommunestyret har vedtatt at bærekraftig utvikling med FNs 17 bærekraftsmål skal være førende for kommunens utvikling. I tråd med dette legges det fram en kommuneplan der visjonen er «Sammen om miljø, mangfold og muligheter». Dette er en videreføring av visjonen «Miljø mangfold og muligheter» og FNs bærekraftsmål nr. 17 «Samarbeid for å nå målene». Med det settes det en retning der innbyggere, organisasjoner, bedrifter og andre myndigheter inviteres til samarbeid og samskaping.

Kommuneplanens samfunnsdel inneholder overordnede mål med tilhørende strategier for å nå målene. Hvert av målene er knyttet til utvalgte FN bærekraftsmål. Målene vil danne grunnlag for løpende planlegging og rapportering i årsplaner og tertialrapporter.

Kommuneplanens samfunnsdel ble sist vedtatt i september 2015. Kommunestyret vedtok planprogram for arbeidet med denne nye planen 16. september 2020.

Kommuneplanens samfunnsdel synliggjør og tydeliggjør en ønsket retning for samfunns- og tjenesteutvikling i Ås de nærmeste årene, og visjonen er: *Sammen om miljø, mangfold og muligheter.*

Ola Nordal, ordfører

1 Bærekraftig tjeneste- og samfunnsutvikling

Kommuneplanen er kommunens langsiktige og helhetlige strategiske plan for å bidra til en bærekraftig samfunns- og tjenesteutvikling. Den skal ha et perspektiv på minst 12 år. Alle kommuner skal ha en kommuneplan med en handlingsdel koblet til en økonomiplan. Dette er i tråd med både plan- og bygningsloven og kommuneloven.

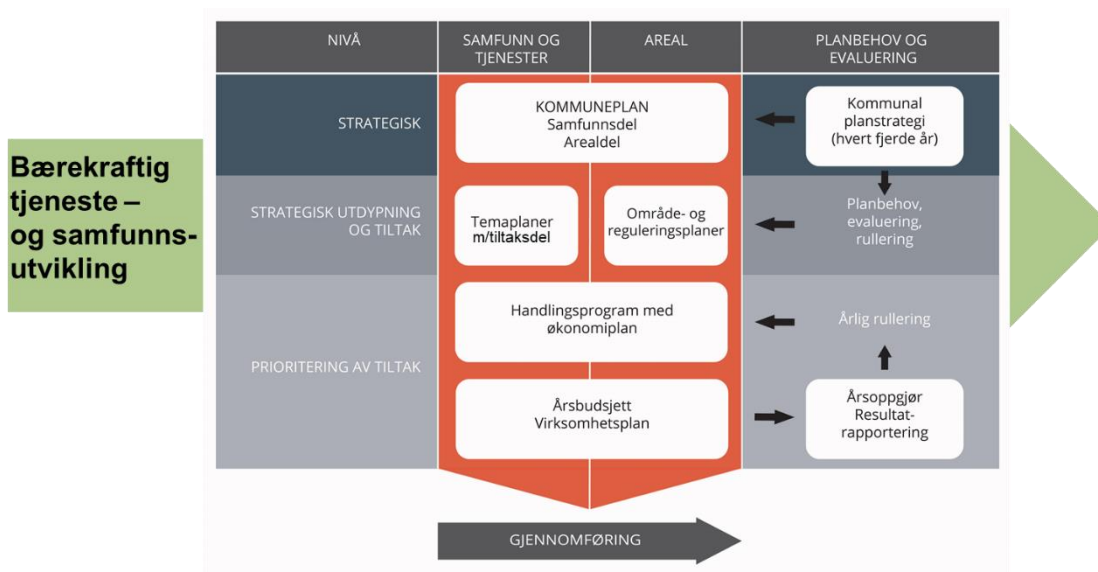
Kommuneplanens samfunnsdel er kommunens overordnede strategiske og samordnende plan. Kommuneplanens samfunnsdel skal:

- Beskrive de langsiktige utfordringene kommunen står overfor.
 - Beskrives i innledningene til kapitlene 2-9.
- Inneholde mål og strategier for samfunns- og tjenesteutvikling i kommunen.
 - Beskrives som del av kapitlene 2-9.
- Inneholde en arealstrategi som legger føringer for kommuneplanens arealdel.
 - Beskrives i kapittel 6.
- Gjelde for kommunen som samfunn og organisasjon.
 - Målene og strategiene beskrives i kapittel 2-9.
- Omfatte en handlingsdel som kobles til kommunens økonomiplan.
 - Målene og strategiene samt planer hvor dette følges opp med tiltak, er grunnlaget for kommunens handlingsprogram og økonomiplan¹ og utgjør kommuneplanens handlingsdel.

Kommuneplanens arealdel skal angi rammer, betingelser og hovedtrekkene i den langsiktige arealforvaltningen. På bakgrunn av disse, kan nye tiltak og arealbruk settes i verk. Den skal bygge på arealstrategien i kommuneplanens samfunnsdel, jfr. kapittel 6. Kommuneplanens arealdel består av:

- Plankart som viser arealformål samt hensynssoner for bruk og vern av arealer.
- Planbestemmelser utgjør sammen med plankartet den juridisk bindende delen av kommuneplanens arealdel.
- Planbeskrivelse som beskriver planens formål, hovedinnhold og virkninger.

¹ Handlingsprogram og økonomiplan rulleres hvert år.

Figur 1: Plansystemet for Ås kommune (2021)

Kommuneplanen tar utgangspunkt i de tre hovedrollene kommunen har:

- Tjeneste- og velferdsprodusent: Kommunen skal levere velferdstjenester til innbyggerne som i høy grad er lovpålagt, jfr. delegeringsreglementet².
- Samfunnsutvikler: Dette er en rolle som handler om å utvikle kommunen som helhet. Her inngår temaer som næringsutvikling, sysselsetting, klima, folkehelse, omdømmebygging og stedsutvikling.
- Arena for lokaldemokrati: Lokaldemokratiets oppgave er å arbeide for interessene til de som bor i kommunen. Det er de som bor i den enkelte kommunen som kjenner de lokale problemene best og er nærmest til å løse de. Kommuneplanen må derfor også synliggjøre de ambisjonene som lokalpolitikere har for utvikling av kommunens tjenester og samfunn.

1.1 Sammen om miljø, mangfold og muligheter!

Visjon «Sammen om miljø, mangfold og muligheter» er en videreutvikling av en visjon Ås kommune har hatt i flere år. Miljø, mangfold og muligheter sidestilles med de tre dimensjonene miljømessig, sosiokulturell og økonomisk bærekraft (figur 2). Supplert med det 17. bærekraftsmålet som er «Samarbeid for å nå målene», er det en visjon for en bærekraftig samfunns- og tjenesteutvikling for Ås kommune i årene framover. Dette er i tråd med regjeringens vedtak om at FNs 17 bærekraftsmål skal være det politiske hovedsporet for å håndtere vår tids største utfordringer. Sammenhengen mellom Ås kommunes visjon og bærekraftsmålene er vist i tabell 1.

² Delegeringsreglementet til kommunen hvis hvilke lover og forskrifter som er delegert til kommunen, og hvem i kommunen som har ansvar for hva.

Omstilling til en sirkulær økonomi³ er viktig i denne sammenhengen. Sirkulær økonomi skal bidra til å redusere tap av naturressurser, nå vedtatte klima- og miljømål og FNs bærekraftsmål, og samtidig bidra til verdiskaping, langsiktig konkurranseevne og sosial rettferdig omstilling. Kommunens rolle som samfunnsutvikler, planmyndighet, eier av bygg, tjenesteleverandør og innkjøper er viktig i dette arbeidet.

Figur 2: Modell for bærekraftig utvikling for Ås kommune. Kilde: Stockholm Resilience Center, 2016/Utsira kommuner

- Miljø = Miljømessig bærekraft
Kommunen må forvalte arealene slik at økosystemene, evnen til å opprettholde artsmangfold og økosystemtjenester sikres. Innenfor kommunens ansvarsområde vil dette blant annet si å bidra til å redusere utslipp av klimagasser og miljøgifter og ta vare på verdifulle naturressurser og matjord.
- Mangfold = Sosial og kulturell bærekraft
Utdannelse og tilhørighet til lokalsamfunnet er viktig. Kommunen må jobbe for god folkehelse, helsefremmende omgivelser og bidra til mindre forskjeller og utenforskap. Videre har kommunen et ansvar for at alle får mulighet til å mestre hverdagen, utnytte sine ressurser og delta i samfunnet.
- Muligheter = Økonomisk bærekraft
Et trygt og godt arbeidsliv der flest mulig kan være i arbeid er grunnleggende viktig. Å legge til rette for utvikling av næringsliv, utdanning og forskning er sentralt i denne sammenhengen. Det er også viktig at alle som ønsker det, får mulighet til å bidra i lokalsamfunnet. Kommunen må også sørge for at det brukes mindre råvarer og at avfall, utslipp og energibruk reduseres.

³ En sirkulær økonomi er et prinsipp for økonomisk virksomhet for å opprettholde verdien av produkter, materialer og ressurser så lenge som mulig ved å utnytte og gjenbruke ressursene mer effektivt (www.regjeringen.no).

Tabell 1: Sammenhengen mellom Ås kommunes visjon og FNs 17 bærekraftsmål.

Ås kommune visjon	FNs 17 bærekraftsmål
Sammen om	17: Samarbeid for å nå målene.
Miljø	6: Rent vann og gode sanitærforhold 13: Stoppe klimaendringene 14: Liv under vann 15: Liv på land
Mangfold	1: Utrydde fattigdom 2: Utrydde sult 3: God helse 4: God utdanning 5: Likestilling mellom kjønnene 7: Ren energi for alle 11: Bærekraftige byer og samfunn 16: Fred og rettferdighet
Muligheter	8: Anstendig arbeid og økonomisk vekst 9: Innovasjon og infrastruktur 10: Mindre ulikhet 12: Ansvarlig forbruk og produksjon

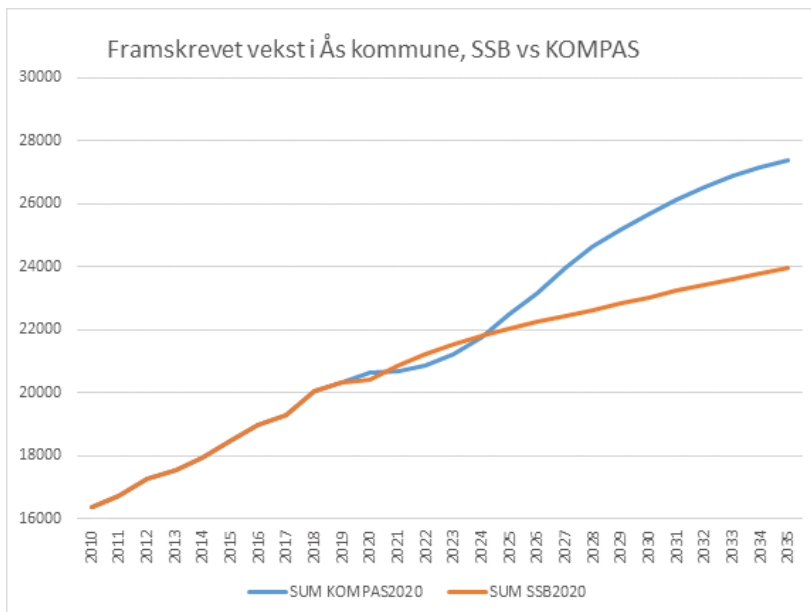
1.2 Rammer og føringer

1.2.1 Befolkningsutvikling⁴

Kommunens inntekter og utgifter baserer seg i hovedsak på skatteinngang fra innbyggerne, statlige overføringer og innbyggernes behov for tjenester og infrastruktur.

Befolkningsframskrivninger er et verktøy kommunen bruker for å vurdere det framtidige behovet for tjenester og infrastruktur. Framskrivningene tar utgangspunkt i den statistiske utviklingen i fødselstall, fødselsfrekvenser, dødstill og inn- og utflytting (Statistiske sentralbyrå, SSB). SSB-framskrivningen for perioden 2020-2035 viser en befolkningsvekst fra 20 439 innbygger i 2020 til 23 991 innbyggere i 2035. Det gir en vekst i gjennomsnitt pr. år på om lag 1,1%.

⁴ Det vises til «Befolkningsframskrivninger for Ås kommune 2021-2035» pr.26.10.2020

Figur 3: Framskrevet folkemengde for Ås kommune for perioden 2020-2035 (SSB vs. Kompas⁵)

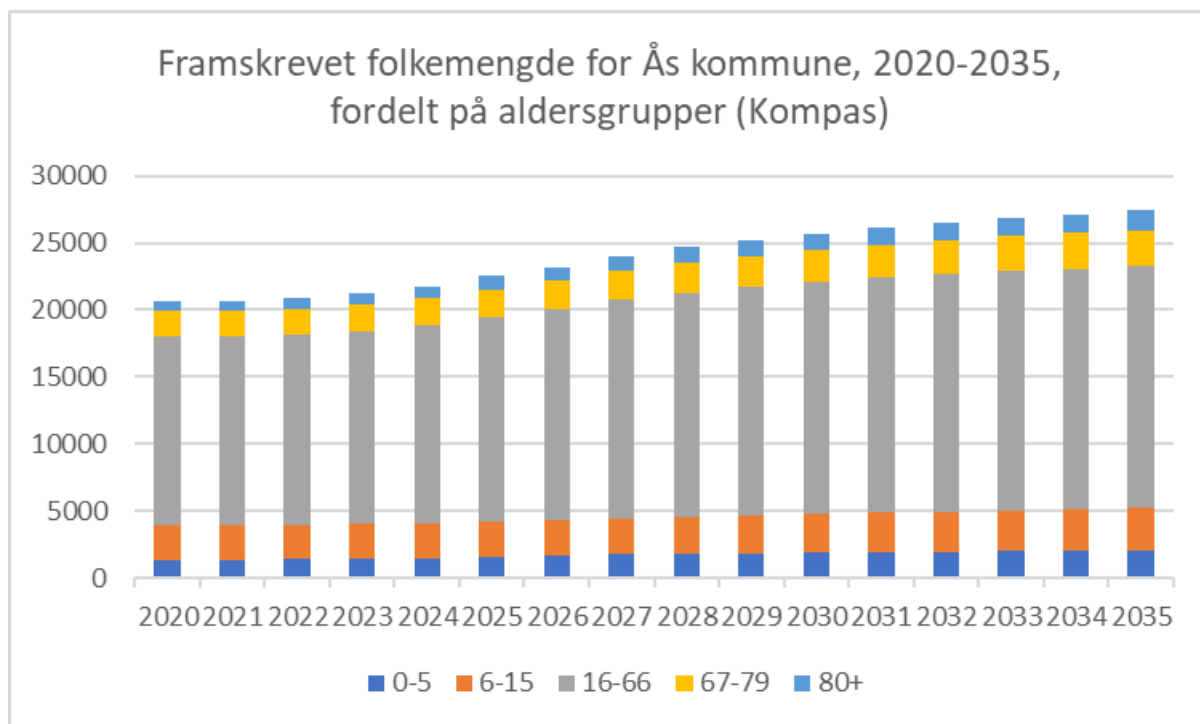
SSBs framskrivning brukes som et utgangspunkt og må ses i sammenheng med lokale forhold. Forhold som påvirker tallene, er kommunens boligprogram⁶. Faktorer som gjør Ås kommune til et attraktivt sted å bo og som stimulerer til boligbygging, er blant annet utbygging av Follo-banen, Oslos boligmarked og utviklingen ved universitet i Ås, NMBU.

En beregning som tar med de overordnede forholdene, gir en befolkning i Ås i 2035 på om lag 27.410 (Kompas). Det tilsvarer en gjennomsnittlig årlig vekst på anslagsvis 1,9 %. Fremtidig boligtilbud ventes å bli den viktigste årsaken til befolkningsveksten i Ås i årene som kommer. Både utbyggingstakten og den framtidige demografiske sammensetning er usikker, så kommunen må ta høyde for en vekst på mellom 1,1% og 1,9% i perioden 2020-2035.

Alderssammensetningen i Ås for perioden 2020-2035 basert på Kompas-framskrivningen, viser at den aldersgruppen som vil vokse mest i perioden, er aldersgruppen 80+ med en økning på nær 96%. De gruppene som har en vekst på nær 50%, er aldersgruppen 0-5 år (48%) og aldersgruppen 67-79 år (48%). De aldersgruppene som har minst vekst, er aldersgruppen 6-15 år (24%) og aldersgruppen 16-66 år (28%). Denne veksten vil påvirke sentrale tjenester i kommunen som barnehager, skoler, omsorgsinstitusjoner og teknisk infrastruktur som vei, vann og avløp.

⁵ Kompas-tallene er inkludert Tandberggløkka, tilsvarende 213 innbyggere, pr. 31/12-2019.

⁶ Boligprogrammet sier noe om forventet boligbygging, type boliger og antall personer pr. bolig. Det bygger på reguleringsplaner som er vedtatt og/eller varslet i planperioden.

Figur 4: Framskrevet folkemengde for Ås kommune for perioden 2020-2035, fordelt på aldersgrupper (Kompas)

Med de store investeringene som er gjennomført de senere årene har kommunen en gjeldsgrad på over 145 %. Den finansielle handlingsregelen for gjeldsgrad er 106 %. Det betyr at mye av kommunenes frie inntekter disponeres til å dekke renter, avdrag og forvaltning, drift og vedlikehold av bygg. Samtidig gir det mindre midler til tjenesteområdene.

Ås kommune vil ha en samlet overkapasitet på lokaler til skole, barnehage og institusjon frem mot 2030, men det vil kunne oppstå behov for lokaler i enkelte skolekretser. Det vil også oppstå behov for tjenestebygg innen andre tjenesteområder.

For å sikre en effektiv bruk av lokaler og møte usikkerheten med befolkningsutviklingen, må det blant annet planlegges for en fleksibel bruk av kommunens bygg. Det vil si at eksisterende lokaler utnyttes mest og best mulig, før det utvides med flere lokaler. Tjenestenes behov for lokaler endres også som følge av endringer i hvordan tjenester utføres. Dette taler for å ha mer fleksible bygg som kan brukes på tvers av tjenesteområder. Det er også viktig å planlegge for å investere i riktige bygg til riktig tid. Det betyr at man er fleksibel til når byggeprosjekt starter opp.

Kommunen har et høyt investeringsnivå og en høy lånegjeld. Investeringsnivået bør derfor reduseres. Investeringsrammer skal utformes i tråd med overordnede prinsipper for valg og prioriteringer av investeringsprosjekter:

- I kommunens handlingsprogram legger kommunedirektøren frem forslag til investeringer for de kommende 4 år.

- Investeringene skal prioriteres innenfor de finansielle handlingsreglene som er vedtatt av kommunestyret.
- Det overordnede prinsippet er at nødvendige investeringer for å ivareta lovpålagte tjenester skal prioriteres.
- Nye investeringer legges inn i planen når det forventes at gjeldende kapasitet utfordres.
- Videre prioriteres nødvendige investeringer for å realisere kommunens krav til omstilling og effektivisering. Lønnsomme investeringer som gir mer effektive tjenester på sikt, vil derfor prioriteres.

1.2.2 Folkehelse i Ås

Kommunen skal arbeide helsefremmende og forebyggende for å oppnå god folkehelse, motvirke utenforskap og redusere risikoen for sykdom og tidlig død blant innbyggerne i Ås.

Folkehelseoversikten⁷ for Ås kommune viser at Ås er en god kommune å bo i for de fleste. Ås kommunen ligger stort sett bedre an enn landet som helhet. Mange er i arbeid, og en stor del av innbyggerne har høyskole- eller universitetsutdanning. Antallet som bor trangt⁸, er på landsgjennomsnittet, mens det er færre som leier bolig. Ungdom opplever at det er trygt i nærmiljøet, og mange deltar i en fritidsorganisasjon. Det er også høy gjennomføringsprosent for videregående utdanning. Innbyggerne har dessuten høyere forventet levealder enn landet ellers, og det er lavere forekomst av psykiske lidelser, muskel- og skjelettplager og hjerte- og karsykdommer.

Folkehelseoversikten viser imidlertid at kommunen har utfordringer med blant annet sosiale ulikheter. Dette preger likevel ikke det store bildet, men andelen av innbyggere som lever med vedvarende lav inntekt i mer enn 3 år er økende.

De folkehelsemessige konsekvensene av korona-pandemien er det ikke nok kunnskap om. Men det antas at flere må leve med lav inntekt og at flere vil få psykiske problemer. Flere og særlig eldre, sliter også med ensomhet når slike situasjoner oppstår.

Når alt dette ses i sammenheng med den forventede befolkningsveksten i Ås kommune, er det områder kommunen bør legge vekt på framover og som gir føringer for mål og strategier for kommunens tjeneste- og samfunnsutvikling.

- Bidra til trygge og gode bomiljøer der en legger vekt på boligsammensetning og universell utforming.
- Gjennomføre tiltak som resulterer i økt bruk av sykkel, gange og kollektiv transport.
- Legge til rette for aktiviteter som bidrar til at befolkningen opplever flere leveår med god helse og trivsel.

⁷ Folkehelseoversikten gir et bilde av helsetilstanden og påvirkningsfaktorer i kommunen.

⁸ Man bor trangt dersom antall personer som bor i boligen er større enn antall rom, eller én person bor på ett rom, og antall kvadratmeter per person er mindre enn 25. (SSB)

- Etablere møteplasser som er inkluderende og tilgjengelige på tvers av generasjoner, uavhengig av sosiale eller økonomiske forutsetninger.
- Forebygge og snu en negativ utvikling i barn og unges psykiske helse med bl.a. et bedre psykisk helsetilbud.
- Utjevne sosiale forskjeller med vekt på barn som vokser opp i lavinntektsfamilier⁹.
- Vektlegge kultur som helsebringende aktivitet i kommunens tjenestetilbud.

1.2.3 Nasjonale, regionale og lokale føringer

Kommuneplanen skal ivareta både kommunale, regionale og nasjonale mål, interesser og oppgaver, og den legger retningslinjer og pålegg fra statlig og regionale myndigheter til grunn (Plan- og bygningsloven § 11-1). De mest sentrale føringene for rullering av kommuneplanens samfunnsdel og arealdel er beskrevet i vedlegg 1.

2 Felles for kommunens tjeneste- og samfunnsutvikling

Det er en rekke temaer som går på tvers av kommunens tjeneste- og samfunnsutvikling. Mål og strategier for disse temaene beskrives i dette kapitlet.

2.1 Sammen for å nå målene

FNs 17. bærekraftsmål handler om samarbeid for å nå de øvrige 16 bærekraftsmålene.

For å produsere og utvikle tjenester til kommunens innbyggere, samarbeider kommunen på tvers av virksomhetene i organisasjonen, med innbyggere, organisasjoner, næringsliv, andre kommuner og regionale myndigheter. Dette samarbeidet må utvikles for å bidra til å nå bærekraftsmålene og de målene kommunen har satt seg for tjeneste- og samfunnsutviklingen.

Samarbeidet må bidra til økt samfunnsengasjement og å få fram nye måter å løse oppgavene på. Det skal være enkelt for ansatte, innbyggere og andre aktører å ta initiativ der kommunen er en aktiv medspiller. Samskaping er tatt i bruk som begrep der offentlige og private parter inngår et likeverdig samarbeid.

Innbyggertorget er ett av verktøyene for mer samarbeid og samskaping i Ås kommune.

Dagens innbyggertorg skal dekke to funksjoner:

- Et knutepunkt for informasjon, råd og veiledning om kommunens tjenester. Her er innbyggjerservice (tidligere servicetorget), frivilligsentralen,

⁹ Lavinntekt er en inntekt under 60 prosent av medianinntekten i et land, justert etter sammensetning av barn og voksne i husholdningen». (SSB)

innbyggerkoordinator og møteplasskoordinator. De har god kjennskap til kommunens tjenester, svarer på spørsmål og gir veiledning.

- En møteplass som skal fremme samarbeid mellom innbyggere, lag og foreninger, næringsliv og kommunen. Her legges det til rette for et aktivt samarbeid og samskaping mellom frivillig sektor, kommunen, næringslivet og innbyggerne.

Lokaldemokratiet er en organisering med folkevalgte som styrer kommuner og vektlegger innbyggernes mulighet til innflytelse. Det er en grunnleggende verdi i samfunnet vårt. Et tøffere offentlig ordskifte og økt tidsbruk gjør det utfordrende å rekruttere til lokalpolitikken. Redusert lokalpolitisk handlingsrom som følge av sterkere statlig detaljstyring og fastsetting av rettigheter legger press på kommunenes evne til å løse oppgavene. Det påvirker folks tillit til kommunene. Flere oppgaver uten at finansiering følger med, vil forsterke dette. Et aktivt lokaldemokrati er grunnleggende for å nå bærekraftsmålene. Mulighetene for å påvirke og utvikle eget nærmiljø er viktig, og Ås kommune vil utvikle lokaldemokratiet og bruke nye metoder for å involvere innbyggerne.

2.1.1 Mål og strategier

Mål 1: Ås kommune har et aktivt lokaldemokrati og samarbeider på tvers av virksomheter, med innbyggerne, organisasjoner, næringsliv og regionale myndigheter for en bærekraftig tjeneste- og samfunnsutvikling.

	Bærekraftsmål 17: Styrke virkemidlene som trengs for å gjennomføre arbeidet og fornye partnerskap for bærekraftig utvikling.
	Bærekraftsmål 16: Fremme fredelige og inkluderende samfunn for å sikre bærekraftig utvikling, sørge for tilgang til rettsvern for alle, og bygge velfungerende, ansvarlige og inkluderende institusjoner på alle nivåer.

Slik gjøres det:

- 1.1 Se samfunns- og tjenesteutviklingen i sammenheng.
- 1.2 Tilrettelegge for at alle innbyggerne kan delta på ulike samfunnsarenaer.
- 1.3 Sikre en aktiv og bærekraftig næringsutvikling.
- 1.4: Utvikle ulike former for innbyggermedvirkning som bidrar til demokratideltakelse.
- 1.5 Sikre innbyggerne påvirkningsmuligheter i saker som gjelder dem selv og lokalsamfunnet.
- 1.6 Øke dialog og samhandling mellom kommunale tjenester og frivillig sektor.
- 1.7 Forenkle og synliggjøre kommunal bidrag og støtte til frivillig sektor.
- 1.8 Være en pådriver for å etablere nettverk, partnerskap og samarbeidsavtaler med frivilligheten, næringslivet, offentlige myndigheter, nabokommuner og andre aktører.

Slik følges det opp i aktuelle planer:

- Frivilligmelding
- Temaplan for kultur
- Temaplan for kulturskolen
- Temaplan for helse og mestring
- Næringsstrategi

2.2 Langsiktig økonomisk utvikling

En robust og bærekraftig kommuneøkonomi er avgjørende for å kunne opprettholde og videreutvikle tjenestetilbudet til innbyggerne. Kommuneloven tydeliggjør kommunenes ansvar for å ivareta egen økonomi og sikre eget handlingsrom på lang sikt.

Langsiktig og helhetlig økonomiplanlegging med handlingsregler for driftsbudsjettet, investeringsbudsjettet og finansforvaltningen er lovpålagt. Ås kommune skal ha en økonomiforvaltning som opprettholder drift og tåler skiftende konjunkturer. For å opprettholde et økonomisk handlingsrom skal Ås kommune ha en langsiktig og helhetlig økonomiplanlegging med handlingsregler for driftsbudsjettet, investeringsbudsjettet og finansforvaltningen. Ås kommune skal ha en overordnet målsetting for størrelsen på netto driftsresultat, økonomiske buffere og netto lånegjeld. Disse handlingsreglene vedtas i kommunens økonomireglement og legger føringer for de økonomiske rammene i budsjettet.

Ås kommune har de siste årene investert i nye barnehager og skoler samt innen eldreomsorgen. Befolkningsveksten har imidlertid vært lavere enn tidligere prognoser har vist. Resultatet er ledig kapasitet både i barnehager, skoler og på institusjoner. Det har dermed blitt færre innbyggere å fordele kostnadene på. Trangere økonomi gir tøffere prioriteringer med hensyn til hvilke tjenester og nivået på tjenestene kommunene skal levere i framtiden. Dette medfører omprioriteringer og kutt i tjenestene samt behov for omstilling og nytenkning.

Sirkulær økonomi er et viktig virkemiddel for å bidra til å redusere klimagassutslipp og miljøbelastninger. Et viktig verktøy her er å ta i bruk klimabudsjett og klimaregnskap. Et annet viktig verktøy er å opptre som en profesjonell innkjøper, som sørger for å få mest mulig igjen for midlene i et miljø- og klimaperspektiv. I tillegg vil Ås kommune ta med seg holdningen om at de beste kjøpene for økonomi og klima ofte er de man lar være. Det finnes potensiale for gjenbruk og ombruk i kommunens drift.

Mål og strategier i kommuneplanens samfunnsdel legger føringer for handlingsprogrammet og økonomiplanene. Som del av dette arbeidet må det utvikles indikatorer som viser i hvilken grad målene og bærekraftsmålene nås.

2.2.1 Mål og strategier

Mål 2: Ås kommune er en økonomisk robust kommune som oppfyller de vedtatte handlingsreglene: 1 % netto driftsresultat, 10 % disposisjonsfond og 106 % gjeldsgrad.

	Bærekraftsmål 8: Fremme varig, inkluderende og bærekraftig økonomisk vekst, full sysselsetting og anstendig arbeid for alle.
	Bærekraftsmål 12: Sikre bærekraftige forbruks- og produksjonsmønstre.

Slik gjøres det:

- 2.1 Sikre prioritering av tiltak og tilpassing av tjenestenivå som ivaretar de økonomiske handlingsreglene.
- 2.2 Arbeide aktivt med å sikre god økonomistyring i hele organisasjonen, herunder bruke sterkere virkemidler for å redusere lånegjelden.
- 2.3 Utvikle bærekraftsindikatorer og andre indikatorer for målene i kommuneplanens samfunnsdel som del av kommunens handlingsprogram og økonomiplan.

Slik følges det opp i aktuelle planer:

- Handlingsprogram og økonomiplan
- Anskaffelsesstrategi
- Handlingsplan for klima og energi

Mål 3: Ås kommune jobber for en sirkulær økonomi som opprettholder verdien av produkter, materialer og ressurser så lenge som mulig ved å utnytte og gjenbruke ressursene mer effektivt.

Slik gjøres det:

- 3.1 Gjennomføre anskaffelser som gir økonomiske og miljømessige gevinster, og som sikrer seriøse og anstendige arbeidsforhold, og unngår sosial dumping
- 3.2 Utarbeide klimabudsjett og klimaregnskap som synliggjør ressursbehov, prioriteringer, ansvar og måloppnåelse.
- 3.3 Utvikle rutiner for å i størst mulig grad utnytte kommunens eksisterende ressurser best mulig, herunder bygningsmasse, møbler og annet utstyr, fremfor å anskaffe nytt.

Slik følges det opp i aktuelle planer:

- Handlingsprogram og økonomiplan
- Anskaffelsesstrategi
- Handlingsplan for klima og energi

2.3 Medarbeidere og kompetanse

Motiverte medarbeidere og god ledelse er en forutsetning for at kommunen skal nå målene i kommuneplanen. Som arbeidsgiver skal Ås gi medarbeiderne muligheter til å tenke nytt, lære av og dele med andre. Det skal tas i bruk ny teknologi og nye arbeidsformer til beste for innbyggerne. Kommunen skal være et godt eksempel med en inkluderende arbeidsgiverpolitikk.

Med krav til raske endringer i tjenester til innbyggere og kommunal forvaltning, strammere økonomiske rammer, har kommunen en utfordring med å rekruttere og utvikle kompetanse i tråd med de raske endringene i de ulike virksomhetene.

Kommunen er en del av Osloregionens arbeidsmarked. Kommunereformen som ble iverksatt i 2019 førte til større kommuner i Osloregionen og Viken. Dette påvirker Ås kommune. Kommunen må bli mer synlig som arbeidsgiver, tjenesteyter og myndighetsutøver.

Kommunen må tilby et godt arbeidsmiljø og konkurransedyktige arbeidsvilkår. Medarbeidere og ledere gis rom for å utvikle relasjoner og godt medarbeiderskap. Kompetanseutvikling av ansatte er nødvendig. Det er viktig at kompetanseutvikling av ansatte samsvarer med det behovet kommunen har til å utvikle tjenestetilbudene.

Kommunens rolle er i utvikling. Dagens og fremtidens kommuner må i større grad enn tidligere satse på medborgerskap og samskaping. Det betyr å aktivt involvere innbyggerne og andre aktører som ressurser og samarbeidspartnere. Dette stiller nye krav til kommunens medarbeidere, når det gjelder samarbeid internt og eksternt og organisering og utvikling av tjenestene. Ledere har et særlig ansvar for å legge til rette for en organisasjons- og arbeidskultur som fremmer gode arbeidsprosesser, godt medarbeiderskap og en synlig kultur for læring, forbedring og innovasjon.

2.3.1 Mål og strategier

Mål 4: Ås kommune er en kostnadseffektiv og fleksibel organisasjon med kompetente og motiverte medarbeidere.

	Bærekraftsmål 11: Gjøre byer og lokalsamfunn inkluderende, trygge, robuste og bærekraftige.
---	---

Slik gjøres det:

- 4.1: Være en attraktiv og fremtidsrettet arbeidsgiver som i størst mulig grad tilbyr hele og faste stillinger.
- 4.2: Samarbeide om å utvikle de kommunale tjenestene.
- 4.3: Tilrettelegge for kompetanseutvikling i tråd med kommunens behov.

Slik følges det opp i aktuelle planer:

- Arbeidsgiverstrategi

2.4 Digitalisering

Digitalisering av offentlig sektor skal gi en enklere hverdag for innbyggere, næringsliv, frivillig sektor og ansatte i kommune. Det skal gi bedre tjenester, mer effektiv ressursbruk i offentlige virksomheter og tilrettelegging for økt produksjon i samfunnet.

Digitalisering i offentlig sektor handler om endring og fornyelse av tjenester, prosesser og arbeidsmåter. Det krever en organisasjon og ledelse som ser og tar i bruk mulighetene som teknologien gir. Det innebærer andre måter å jobbe på, vilje til omstilling og prioritering.

2.4.1 Mål og strategier

Mål 5: Ås kommune har brukervennlige digitale løsninger for innbyggere og ansatte som bidrar til utvikling og effektivisering og økt inkludering for å møte de ulike samfunnsutfordringene.

	<p>Bærekraftsmål 9: Bygge solid infrastruktur og fremme inkluderende og bærekraftig industrialisering og innovasjon.</p>
--	--

Slik gjøres det:

- 5.1: Utvikle brukervennlige løsninger som legger vekt på brukernes behov, brukerstøtte, forenkling og automatisering.
- 5.2: Prioritere og realisere de gode ideene og aktiviteter som gir gevinst for tjenestene.
- 5.3: Utvikle den digitale kompetansen til ansatte og innbyggere.
- 5.4: Samarbeide om integrerte og helhetlige løsninger.
- 5.5: Vektlegge informasjonssikkerhet og personvern.
- 5.6: Være pådriver for at det etableres infrastruktur som gir fleksible arbeidsordninger for ansatte og innbyggere.

Strategiene følges opp i aktuelle planer:

- Digitaliseringsstrategi

2.5 Kommunikasjon

Kommunikasjon er en suksessfaktor for at kommunen skal nå sine mål. Derfor skal kommunen i alle faglige, politiske, økonomiske og praktiske valg ta hensyn til at beslutningene skal kommuniseres og planlegge for dette. Kommunikasjon med innbyggere og andre er grunnleggende for å sikre:

- Informerte innbyggere som har tilgang til informasjon om kommunens virksomhet og kjenner sine rettigheter, plikter og muligheter.
- Engasjerte innbyggere som inviteres til å delta i utformingen av politikk og tjenester.

2.5.1 Mål og strategier

Mål 6: Ås kommunes informasjons- og kommunikasjonskanaler er tilgjengelige, trygge og gjenkjennelige, raske og effektive, og det er lagt til rette for dialog og medvirkning.

	Bærekraftsmål 11: Gjøre byer og lokalsamfunn inkluderende, trygge, robuste og bærekraftige.
---	---

Slik gjøres det:

- 6.1: Kommunisere og informere slik at det er samsvar mellom tjenestene kommunen leverer og forventningen innbyggerne har tjenestene.
- 6.2: Være åpen, tydelig og tilgjengelige for innbyggere og andre målgrupper i alle deler av kommunen.
- 6.3: Informere om kommunens rolle som samfunnsutvikler og kommunisere med innbyggere og andre om aktiviteter og tilbud hvor kommunen er involvert. Legge til rette for deltakelse, medvirkning og frivillighet.
- 6.4: Kommunisere internt for å få økt samhandling på tvers av organisasjonen, jobbe smartere og mer effektivt, samt synliggjøre kommunens profil som arbeidsgiver.
- 6.5: Ha en trygg og forsvarlig kommunikasjon og informasjon i tråd med gjeldende lovverk.

Slik følges det opp i aktuelle planer:

- Kommunikasjonsstrategi

2.6 Samfunnssikkerhet og beredskap

Kommunen har et ansvar for å ivareta befolkningens sikkerhet og trygghet, og skal være pådriver overfor lokale aktører i beredskapsarbeidet. Risikobildet er i endring, og kommunen må være spesielt oppmerksom på konsekvenser av klimaendringer (klimaberedskap), sårbarhet i IKT og samfunnskritisk struktur samt pandemier.

Gjeldende risiko- og sårbarhets (ROS)-analyse viser at det er flere forhold som gir sårbarhet i kommunen. Store transportveier gjennom kommunen gjør oss utsatt for hendelser på jernbane og vei, både med hensyn til gods- og persontransport. I tillegg har en økt avhengighet av teknologi gjort oss mer sårbare for bortfall av IKT og kraftforsyning. I likhet med landet ellers er Ås kommune sårbare for utbrudd av større pandemier.

Kommunen skal også fremme samfunnssikkerhet og forebygge risiko i sin rolle som planmyndighet. ROS-analysene skal brukes som beslutningsgrunnlag for å avgjøre om områder kan bebygges og om det må tas spesielle hensyn i utarbeidelsen av planbestemmelser og plankart. I dette arbeidet må kommunen analysere naturhendelser med hensyn til klimaendringer og kritisk infrastruktur. Store arealer i Ås kommune ligger under marin grense. Det er derfor særlig viktig å avdekke risiko for kvikkleireskred.

2.6.1 Mål og strategier

Mål 7: Ås kommune er et trygt og robust samfunn som forebygger og reduserer skadevirkningene dersom uønskede hendelser inntreffer.

 11 BÆREKRAFTIGE BYER OG LOKALSAMFUNN	Bærekraftsmål 11: Gjøre byer og lokalsamfunn inkluderende, trygge, robuste og bærekraftige.
--	---

Slik gjøres det:

- 7.1: Styrke beredskapsarbeidet i egen organisasjon gjennom økt kunnskap, systematisk forebyggingsarbeid og testing av beredskap og planverk.
- 7.2: Samarbeide med private og offentlige aktører for å kartlegge, forebygge og begrense uønskede hendelser.
- 7.3: Forebygge uønskede konsekvenser som følge av bortfall av strøm og vannforsyning.
- 7.4: Bidra til økt geografisk stedsfesting av risiko til bruk i arealplanleggingen.
- 7.5: Arbeide målrettet med klimatilpasning og samfunnssikkerhet i planleggingen og forebygge konsekvensene av flom, tørke, skred og ras.
- 7.6: Aktivt øve egen organisasjon i årlige beredskapsøvelser for å være godt rustet til innsats når det oppstår en uønsket hendelse.

Slik følges det opp i aktuelle planer:

- Overordnet beredskapsplan
- Helhetlig risiko- og sårbarhetsanalyse
- Hovedplan for vann og avløp
- Reguleringsplaner

3 Oppvekst og opplæring

Det er i de tidligste årene av livet at grunnlaget for framtidig helse og et godt voksenliv skapes. Investeringer i barn og unges oppvekstmiljø gir langsiktige positive virkninger både i form av folkehelse, livskvalitet og kompetanse. I en tid preget av stadig raskere endringer og økende mangfold i samfunnet, er barnehagene, skolene og SFO de viktigste fellesarenaene for barn og unge. Innhold i og organisering av barnehager og skoler skal bidra til at alle barn og unge skal føle seg inkludert og betydningsfulle i fellesskapet. Barnehager og skoler skal jobbe for at alle barn og unge utvikler en tro på seg selv, at de har ressurser og kan sette seg mål som de har mulighet til å nå.

Den pedagogiske ledelsen, innhold i og organisering av barnehager og skoler, skal bidra til at alle barn og unge skal føle seg inkludert og betydningsfulle i fellesskapet. Det skal arbeides aktivt og systematisk for å motvirke utenforskap og å bygge tilhørighet, slik at alle barn og unge utvikler tro på seg selv og har tillit til andre.

Inkluderende fellesskap i barnehager og skoler skal gi grunnlag for å ta vare på mangfoldet og videreutvikle demokratiet. Godt tverrfaglig samarbeid er en

viktig forutsetning for å skape et oppvekstfelleskap der alle inkluderes og opplever tilhørighet og mestring. For barn og familier som trenger ekstra støtte, er tidlig innsats og treffende tiltak særlig viktige for å lykkes i dette arbeidet.

Kulturskolen, bibliotekene og kulturarenaene er også viktige tjenester for barn og unge. Dette er et supplement til barnehagene og skolene, og gir gode og kreative lærings- og mestringsarenaer for barn og unges fritid.

3.1 Mål og strategier

Mål 8: Ås kommune har et inkluderende oppvekstmiljø med kompetente fagmiljøer som jobber tverrfaglig for å ivareta barn og familiers behov.

	Bærekraftsmål 4: Sikre inkluderende, rettferdig og god utdanning og fremme muligheter for livslang læring for alle.
---	--

Slik gjøres det:

- 8.1: Innføre tverrfaglig samhandlingsmodell som involverer alle aktuelle virksomheter.
- 8.2: Bygge felles kultur for inkludering og tidlig innsats.
- 8.3: Utvikle kunnskapsbaserte virksomheter som motvirker utenforskap, bygger tilhørighet, inkluderer alle i fellesskapet på alle nivåer, og tilbyr tidlig innsats.
- 8.4: Sikre gode overganger mellom tjenester.
- 8.5: Sikre gode bomuligheter for alle.
- 8.6: Utjevne sosiale forskjeller med vekt på barn som vokser opp i lavinntektsfamilier.

Slik følges det opp i aktuelle planer:

- Plan for samordnet og helhetlig innsats for barn og unge i Ås
- Handlingsplan rus: Forebyggende tiltak i ungdomsskolen i Ås
- Frivilligmelding
- Temaplan for kultur
- Temaplan for kulturskolen
- Boligpolitisk plan

Mål 9: Barnehagene i Ås legger til rette for gode dannelsesprosesser som setter barn i stand til å mestre livet.

	Bærekraftsmål 4: Sikre inkluderende, rettferdig og god utdanning og fremme muligheter for livslang læring for alle.
---	--

Slik gjøres det:

- 9.1 Jobbe etter felles holdninger og verdier gjennom prosjekterende arbeidsmåter.
- 9.2 Gjennomføre kompetansehevende tiltak.

9.3 Utvikle tverrfaglig profesjonsfellskap i barnehagen.

9.4 Jobbe forebyggende for å sikre et godt psykososialt miljø i barnehagen.

Slik følges det opp i aktuelle planer:

- Pedagogisk plattform for barnehagene i Ås kommunen
- Pedagogisk utviklingsplan for barnehager og skoler i Ås kommune
- Handlingsplan for et godt psykososialt miljø i barnehager og skoler i Ås kommune
- Barnehagebehovsplan

Mål 10: Ås-skolen bidrar til faglig og sosial utvikling hos elevene slik at de har best mulige forutsetninger til å håndtere egne liv og bidra i samfunnet.

	Bærekraftsmål 4: Sikre inkluderende, rettferdig og god utdanning og fremme muligheter for livslang læring for alle.
---	---

Slik gjøres det:

10.1: Utvikle felles profesjonsfelleskap på alle nivåer.

10.2: Arbeide systematisk med å sikre at elevene opplever en trygg og god skolehverdag.

Slik følges det opp i aktuelle planer:

- Pedagogisk utviklingsplan for barnehager og skoler i Ås kommune
- Handlingsplan for et godt psykososialt miljø i barnehager og skoler i Ås kommune
- Skolebehovsplan

Mål 11: Ås kommunen gir tidlig innsats slik at barn og unge og familiene deres opplever trygghet, mestring, utvikling.

	Bærekraftsmål 3: Sikre god helse og fremme livskvalitet for alle, uansett alder.
	Bærekraftsmål 4: Oppnå likestilling og styrke jenters og kvinners stilling i samfunnet.

Slik gjøres det:

11.1: Tilpasse hjelpen til barn, unge og familiene slik at de opplever at den har en ønsket effekt. Tilsvarende for barn som opplever lite utfordringer og som trenger flere utfordringer.

11.2: Ha nødvendig og oppdatert kunnskap og kapasitet til på et tidlige tidspunkt å oppdage barn, unge og familier som trenger hjelp og tilleggsutfordringer.

11.3: Etablere tverrfaglig samarbeid slik at de som trenger ekstra støtte opplever at beslutninger fattes i samråd med dem selv.

11.4: Ha nulltoleranse for alle former for diskriminering.

Slik følges det opp i aktuelle planer:

- Plan for samordnet og helhetlig innsats for barn og unge i Ås

Mål 12: Ås kommune har tjenester til gravide, vordende foreldre, barn og unge som bidrar til god helse, mestring og livskvalitet.

	Bærekraftsmål 3: Sikre god helse og fremme livskvalitet for alle, uansett alder.
	Bærekraftsmål 5: Oppnå likestilling og styrke jenters og kvinners stilling i samfunnet.

Slik gjøres det:

12.1: Ha tilstrekkelig kapasitet og kompetanse for å kunne oppdage og bistå gravide, vordende foreldre, barn og unge med nødvendig og rett hjelp til rett tid.

12.2: Ha universelle tiltak og drive forebyggende arbeid for god psykisk helse.

Slik følges det opp i aktuelle planer:

- Plan for samordnet og helhetlig innsats for barn og unge i Ås
- Arbeidsgiverstrategi

Mål 13: I Ås kommune har personer med nedsatt funksjonsevne mulighet til å delta i samfunnslivet på lik linje med andre innbyggere. Familier med barn og unge med funksjonsnedsettelse får god oppfølging og avlastning i hverdagen. FN-konvensjonen om rettighetene til personer med nedsatt funksjonsevne skal ligge til grunn for kommunens arbeid for denne gruppen.

	Bærekraftsmål 3: Sikre god helse og fremme livskvalitet for alle, uansett alder.
	Bærekraftsmål 5: Oppnå likestilling og styrke jenters og kvinners stilling i samfunnet.

Slik gjøres det:

13.1: Legge til rette for aktiviteter med universell utforming.

13.2: Ha tilstrekkelig med ansattressurser, slik at personer med nedsatt funksjonsevne kan delta på lik linje med andre.

Slik følges det opp i aktuelle planer:

- Plan for samordnet og helhetlig innsats for barn og unge i Ås
- Arbeidsgiverstrategi

4 Helse og mestring

Innbyggerne i Ås blir stadig eldre og skal bo lengst mulig i eget hjem. Det fører bl.a. til av flere tjenester vil bli gitt hjemme hos innbyggerne. Utviklingen i Ås viser også at antall innbyggere med sammensatte behov øker. Det krever at kommunen må legge vekt på og videreutvikler tjenester som bygger opp under egenmestring. Dette inkluderer bl.a. trygghetsskapende teknologi (velferdsteknologi). Samarbeid med andre tjenester om fysisk og kulturell aktivitet, er med på å gi god livskvalitet hele livet.

Sykehjemmene blir stadig mer spesialiserte, og vil for de fleste gis i form av kortere behandlingstilbud fremfor et langtids botilbud. Korttidsopphold og avlastning vil bidra til at innbyggerne i Ås kan bo lenger hjemme.

Antall innbygger med demens øker de nærmeste årene og fører til økt behov for ressurskrevende tjenester og mer differensierte tilbud. Å jobbe for et alders- og demensvennlig samfunn i samarbeid med blant annet kultursektoren, vil bidra til økt trygghet og et inkluderende samfunn som forebygger utenforskap.

Helhet og sammenheng i tjenestene blir avgjørende for den enkelt og for tjenestetilbudet. Dette stiller krav til en arbeidsform som legger vekt på samarbeid, samskaping og dialog¹⁰ med innbyggerne. Kultur som en helsefremmende faktor er viktig å vektlegge i denne sammenhengen.

Det blir stadig færre yrkesaktive per omsorgsmottaker, og NAVs arbeid og rolle med å hjelpe innbyggere inn i arbeidslivet med skolegang og integrering, er viktigere enn noen gang. Yngre personer som står utenfor arbeidslivet, vil alltid være prioritert for tidlig og tett oppfølging.

4.1 Mål og strategier

Mål 14: Innbyggere i Ås bor hjemme lengst mulig fordi de mestrer eget liv, tjenestene gis til hele mennesket i hele kommune, og kommunens tjeneste samhandler seg imellom og med brukerne.

	<p>Bærekraftsmål 3: Sikre god helse og fremme livskvalitet for alle, uansett alder.</p>
---	--

¹⁰ Se kapittel 2.1 Sammen om å nå målene.

Slik gjøres det:

- 14.1: Legge til rette for at innbyggerne planlegger for egen alderdom og mestrer eget liv lengst mulig.
- 14.2: Se hele mennesket, både den fysiske og psykiske helsen.
- 14.3: Utvikle tjenestetilbud i Ås sentrum og Ås nord.
- 14.4: Samhandle på tvers av virksomhetene og gi et godt tilpasset tilbud til den enkelte med færrest mulig tjenesteytere pr. bruker.
- 14.5 Sikre boliger som ivaretar innbyggernes behov.
- 14.6: Samarbeide interkommunalt og med distriktpspsykiatrisk senter (DPS) om ambulerende helhetlige tjenester til de som sliter mest innenfor rus/psykiatri.
- 14.7: Tilrettelegge for ulike boformer med sosiale fellesfunksjoner.

Slik følges det opp i aktuelle planer:

- Temaplan for helse og mestring
- Frivilligmelding
- Digitaliseringsstrategi
- Boligpolitisk plan
- Temaplan for kultur

Mål 15: Ås kommune er et demensvennlig samfunn og har differensierte institusjonstjenester som møter behovet om kortere og færre sykehusinnleggelser.

	Bærekraftsmål 3: Sikre god helse og fremme livskvalitet for alle, uansett alder.
---	--

Slik gjøres det:

- 15.1: Utvikle Moertunet til å bli et ressurscenter innenfor demens.
- 15.2: Utvikle Moer helsehus til et forsterket sykehjem med tjenestetilbud innen pleie, opptrening, rehabilitering, lindrende behandling og etterbehandling.

Slik følges det opp i aktuelle planer:

- Temaplan for helse og mestring
- Frivilligmelding
- Digitaliseringsstrategi
- Boligpolitisk plan
- Temaplan for kultur

Mål 16: NAV Ås inkluderer flere av de med nedsatt arbeidsevne, innvandrere utenfor EU/EØS, unge og langtidsledige på arbeidsmarkedet.

	Bærekraftsmål 1: Utrydde alle former for fattigdom i hele verden.
---	---

	<p>Bærekraftsmål 8: Fremme varig, inkluderende og bærekraftig økonomisk vekst, full sysselsetting og anstendig arbeid for alle.</p>
	<p>Bærekraftsmål 9: Bygge solid infrastruktur og fremme inkluderende og bærekraftig industrialisering og innovasjon.</p>

Slik gjøres det:

- 16.1: Øke veiledernes kompetanse om inkludering.
- 16.2: Bygge ut arbeidsgiverkontakten ytterligere.
- 16.3: Utforske og forberede et utvidet NAV-samarbeid på tvers av kommunegrensene rundt flere av tjenestene.
- 16.4: Videreutvikle samarbeidet med læringscenteret.
- 16.5: Videreutvikle samarbeidet med Ås internasjonale kultursenter ved kulturskolen og andre aktuelle tjenester i kommunen.

5 Kultur og frivillighet

Kultur er viktig for et godt, trygt lokalmiljø som skaper verdier og gir økt livskvalitet og bedre folkehelse. Det gir grunnlag for å etablere sosiale møteplasser og nettverk. Frivilligheten er en viktig samarbeidspart, og kan være et supplement til noen offentlige tjenester.

Kultur skaper identitet og tilhørighet og har også en evne til å fremme god helse gjennom hele livsløpet. Kultur er derfor nyttig i seg selv, men er også et viktig virkemiddel i kommunens arbeid med tidlig innsats og forebygging av utenforskap. Kulturfeltet favner mange tjenester og aktiviteter. I Ås består det av bibliotekene, en kulturskole som er et aktivitets- og ressurscenter, kulturhus, kino, ungdomsklubber og kulturarrangementer. Det består også av samarbeid med et bredt spekter av frivillige organisasjoner inkludert idrett og innbyggere i alle aldersgrupper. Kulturfeltet dekker også et interkommunalt og internasjonalt samarbeid der Ås er en foregangskommune.

Frivillig engasjement er en grunnstein i ethvert lokalsamfunn. Sammen med det offentlige tjenestetilbudet og profesjonelle aktører, gir det en bredde i kultur- og fritidstilbudet som møter behov og ønsker i de ulike lokalmiljøene i kommunen. Et stort frivillig engasjement skaper tilhørighet og integrering, bedre helse og et godt lokalmiljø.

Den framtidige utviklingen av Ås krever mer samarbeid og nye samarbeidsformer med bl.a. frivilligheten. Det krever også og nytt blikk på hvilke behov det er for nye arenaer og tilbud som bidrar til gode levekår og oppvekstmiljøer.

5.1 Mål og strategier

Mål 17: Ås kommune har et godt og inkluderende kultur- og fritidstilbud for alle alders- og målgrupper, felleslokaler som samlar lag og foreninger samt et godt opplæringstilbud i kunst- og kulturfag i kulturskolen, uavhengig av økonomi og sosiale forhold.

	Bærekraftsmål 4: Sikre inkluderende, rettferdig og god utdanning og fremme muligheter for livslang læring for alle.
	Bærekraftsmål 3: Sikre god helse og fremme livskvalitet for alle, uansett alder.

Slik gjøres det:

- 17.1: Utvikle gode betingelser for frivilligheten som grunnlag for fritidsaktiviteter for barn, unge og voksne.
- 17.2: Utvikle de kommunale kultur- og fritidstilbudene for å kunne dekke en ny og økt etterspørsel.
- 17.3: Etablere tilgjengelige og egnede arenaer og lokaler for kultur, idrett, fysisk aktivitet og fritidsaktiviteter.
- 17.4: Legge til rette for sambruk av offentlige bygg.

Slik følges det opp i aktuelle planer:

- Frivilligmelding
- Temaplan for kultur
- Temaplan for kulturskolen
- Temaplan for idrett, fysisk aktivitet og friluftsliv

6 Arealforvaltning

Ås skal konsentrere hoveddelen av boligveksten til Ås sentrum og Solberg, mens hoveddelen av arbeidsplassveksten skal skje i Ås sentralområde. Tettere utbygging gir muligheter for å utvikle mer levende tettsteder med gode sosiale møteplasser og variasjon i tilbud av handel, service, kultur og et godt kollektivtilbud. Dette bidrar til at en stadig større del av befolkningen kan dekke sine daglige gjøremål der de bor. Å bygge tettere sikrer dessuten landbruks-, og natur- og friluftsområder mot nedbygging.

I utviklingen av Ås-samfunnet skal kommunens kvalitetsprogram ligge til grunn. Dette betyr blant annet at utbyggingsprosjekter skal ha høy kvalitet på arkitektur, møteplasser og uterom. Videre betyr det at prosjektene skal videreutvikle stedenes særpreg og fortrinn og ha et boligtilbud som bidrar til en variert beboersammensetning.

Spredt boligbygging utfordrer flere aspekter ved bærekraftig arealplanlegging og bør begrenses. Samtidig er det viktig å opprettholde stabile bomiljøer og utnytte etablert sosial og teknisk infrastruktur.

Kommunens arealbruk skal bidra til å sikre dyrka mark, natur- og friluftsområder, vannforekomster samt kulturlandskap og kulturmiljøer.

Ås har et stort potensial for bærekraftige, miljøvennlige og kunnskapsbaserte næringer og gode forutsetninger for å etablere lokale arbeidsplasser og utvikle landbruksnæringen. Universitetet med tilliggende institutter, nærheten til E6, E18 og jernbanen og god tilgang til kompetent arbeidskraft, gjør at Ås har store muligheter for å bli attraktive for næringslivet.

Transport er den største kilden til utslipp av klimagasser i kommunen. Med fortetting i prioriterte vekstområder, vil en stadig større del av befolkningen kunne gå og sykle til mange gjøremål og til et godt kollektivtilbud. Åpning av Follobanen gir potensial for at en høy andel arbeidsreiser skjer med tog. Fortetting gir et markedspotensial for økt frekvens på rutetilbudet for buss. Gange, sykkel og kollektiv skal bli innbyggernes førstevalg. Da må kommunen være pådriver for et godt kollektiv- og sykkelveitilbud i hele kommunen og prioritere gang-, sykkel- og kollektivtrafikk i etablering og utforming av det kommunale vei- og gatenettet. Det er også nødvendig med restriktive parkeringsbestemmelser.

6.1 Mål og strategier

Mål 18: Ås er et nullutslippssamfunn med trygge, inkluderende, attraktive og aktivitetsfremmende tettsteder og lokalsamfunn som ivaretar kommunens historie og særpreg. Dette samfunnet er utviklet i god balanse mellom vekst og vern av landbruks-, natur- og friluftsområder.

	<p>Bærekraftsmål 11: Gjøre byer og lokalsamfunn inkluderende, trygge, robuste og bærekraftige.</p>
	<p>Bærekraftsmål 13: Handle umiddelbart for å motarbeide klimaendringene og konsekvensene av dem.</p>
	<p>Bærekraftsmål 15: Verne, tilbakeføre og fremme bærekraftig bruk av økosystem, sikre bærekraftig skogforvaltning, stanse og reversere forringelse av jord og stanse tap av artsmangfold.</p>

Arealstrategier (Slik gjøres det):

18.1: Prioriterte utbyggingsområder

- Konsentrere 90 % av boligveksten innenfor utbyggingsgrensen til Ås sentrum og del av Solberg som grenser til Ski. Videre sørge for at

boligveksten ellers skjer i tilknytning til allerede bebygde områder som har et godt kollektivtilbud¹¹, eller for å opprettholde og utvikle bygdesamfunn.

18.2: Bevaring

- Bevare jordbruksarealer, naturmangfold, vannmiljø, kulturminner og kulturmiljø samt arealer for friluftslivet utenfor vekstområdene.

18.3: Mobilitet

- Prioritere gang-, sykkel- og kollektivtrafikk i etablering og utforming av vei- og gatenett i Ås sentrum og på Solberg.
- Være pådriver for et godt kollektiv- og sykkelveitilbud i kommunen og mellom kommunen, nabokommuner og Oslo. Prioritering av tiltak skjer ved rullering av sykkel - og gåstrategien.

18.4: Kvalitets- og miljøkrav

- Stille kvalitets- og miljøkrav til utviklingen i vekstområdene og øvrige boligområder.

18.5: Næringsliv og arbeidsplasser

- Tilrettelegge for arbeidsplasser i alle deler av kommunen etter ABC-prinsippet om rett virksomhet på rett plass.

Slik følges det opp i aktuelle planer:

- Reguleringsplaner
- Plan for naturmangfold
- Temaplan for kulturminner og kulturmiljø
- Temaplan for fysisk aktivitet, idrett og friluftsliv
- Skolebehovsplan
- Barnehagebehovsplan
- Hovedplan for vann, avløp og vannmiljø
- Temaplan for vei
- Tiltaksplan for trafiksikkerhet
- Eiendomsstrategi
- Næringsstrategi

7 Klima

Klimaendringene er en stor utfordring, og de vil påvirke samfunnet og hvordan enkeltpersoner lever i tiden framover. Klimagassutslippene og konsekvensene av dem skjer lokalt, og derfor må utfordringene løses lokalt. Alle aktører må bidra, og kommunene har en viktig rolle.

Ås kommune må tilpasse seg framtidens klima samtidig som kommunen bidrar til at Norge overholder sine internasjonale klimaforpliktelser. Innenfor områdene transport, stasjonær energi, avløp og avfall, landbruk og indirekte utslipp kan kommunen gjennomføre en rekke tiltak som bidrar til å redusere klimagassutslippene. De største utslippene i Ås kommer fra transportsektoren. Nye bolig- og næringsområder må lokaliseres på en måte som stimulerer til bruk

¹¹ Et godt kollektivtilbud defineres som at avstand mellom bolig og busstopp ikke er mer enn 1 km med fire eller flere avganger i timen.

av miljøvennlige transportmidler til jobb, fritidsaktiviteter og handelsturer. I tillegg til konkrete tiltak, er det holdningsskapende arbeidet viktig.

Effekten av klimaendringene begynner å gjøre seg gjeldende, og arbeidet med klimatilpasning må vektlegges i større grad. Sentralt i dette arbeidet er å beskytte liv, helse, miljø, materielle verdier og kritisk infrastruktur mot uønskede hendelser. De mest aktuelle områdene for kommunen er vann og avløp, vei, bygg, ras og flom. Det er også viktig å ta vare på naturmangfoldet og økologiske prosesser ettersom dette både bidrar til å redusere skadene som klimaendringene medfører, og på den annen side er sårbart for klimaendringer.

7.1 Mål og strategier

Mål 19: Det direkte klimagassutslippet i Ås kommune er redusert med 65 % i 2030, og med 90-95 % i 2050 sammenlignet med utslippsnivået i 2017. Ås er klimanøytral i 2050.

	Bærekraftsmål 7: Sikre tilgang til pålitelig, bærekraftig og moderne energi til en overkommelig pris.
	Bærekraftsmål 12: Sikre bærekraftige forbruks- og produksjonsmønstre.
	Bærekraftsmål 13: Handle umiddelbart for å motarbeide klimaendringene og konsekvensene av dem.

Slik gjøres det:

- 19.1: Redusere klimagassutslippene fra transportsektoren.
- 19.2: Redusere klimagassutslippene fra stasjonær forbrenning uten å øke elektrisitetsforbruket.
- 19.3: Redusere klimagassutslippet fra avfalls- og avløpssektoren.
- 19.4: Øke matproduksjonen i landbruket uten at klimagassutslippene øker.
- 19.5: Redusere det indirekte klimagassutslippet.
- 19.6: Redusere klimagassutslipp fra byggeplasser

Slik følges det opp i aktuelle planer og prosesser

- Handlingsplan for klima og energi
- Tiltaksplan for sykling og gange
- Anskaffelsesstrategi
- Hovedplan for vann og avløp
- Nordre Follo renseanlegg, Søndre Follo renseanlegg og Follo rens strategier
- Rammeplan for barnehagene
- Læreplan for grunnskolen
- Temaplan for kultur
- Reguleringsplaner og byggesaksbehandling

8 Teknisk infrastruktur

Kommunen har et ansvar for å legge til rette for teknisk infrastruktur for innbyggerne i kommunen. Det er:

- Anlegg for drikkevann
- Anlegg for håndtering av avløpsvann
- System for håndtering av husholdningsavfall
- System for å bygge, drifte og vedlikeholde kommunale veier og gang- og sykkelveier
- System for å utvikle, drifte og vedlikeholde idrettsanlegg og grøntområder

Dette er grunnleggende tjenester for alle innbyggerne i kommunen som er kostnads- og til dels arealkrevende. Flere innbyggere betyr økt belastning på den eksisterende tekniske infrastrukturen som igjen stiller krav til utvikling av ny infrastruktur.

Ledningsnett for vann og avløp må stadig utbedres for å sikre kvaliteten på vannet og unngå forurensning av vann og vannmiljø. Renseanleggene har utfordringer med å overholde sine renskrav, og med å håndtere mengden overvann fra kommunens ledningsnett.

Alle husholdninger skal ha et tilbud om håndtering av avfallet. Det er et mål å redusere denne mengden. Avfallet som behandles skal i høyest mulig grad gjenbrukes og resirkuleres.

Ås kommune har drift- og vedlikeholdsansvar for kommunale veger og gang- og sykkelveier. I dette arbeidet inngår å gjennomføre trafiksikkerhetstiltak og å bygge flere og bedre gang- og sykkelveier.

Grønnstrukturen i kommunen er viktig for bl.a. trivsel, naturmangfold og håndtering av overvann ved store nedbørsmengder. Grønnstrukturen omfatter parker, møteplasser, lekeplasser, idretts- og friluftslivsarenaer og er viktige arenaer for innbyggernes trivsel og folkehelse. Kommunen har et ansvar for å drifte, vedlikeholde og utvikle en rekke av disse områdene.

8.1 Mål og strategier

Mål 20: Ås kommune har drikkevann med høy kvalitet og sikker vannforsyning til innbyggerne, offentlige virksomheter og næringsliv.

	Bærekraftsmål 6: Sikre bærekraftig vannforvaltning og tilgang til vann og gode sanitærforhold for alle.
	Bærekraftsmål 9: Bygge solid infrastruktur og fremme inkluderende og bærekraftig industrialisering og innovasjon.

Slik gjøres det:

- 20.1: Sikre at kvaliteten på vannet tilfredsstillende kravene i drikkevannsforskriften.
- 20.2: Forebygge skader som følge av klimaendringer ved å stille relevante miljøkrav.
- 20.3: Ta i bruk digital teknologi for å forebygge skader og ulykker på teknisk infrastruktur.
- 20.4: Fornye og vedlikeholde avløps- og overvannssystemene løpende basert på fremtidsrettede og effektive løsninger som sikrer tilstrekkelig kapasitet og hindrer utslipp.
- 20.5: Sikre løsninger der overvann blir en naturlig del av den blågrønne strukturen som håndterer ekstremnedbør på en tilfredsstillende måte.
- 20.6: Sikre en tilstrekkelig og rimelig reserveløsning for drikkevann.

Slik følges det opp i aktuelle planer:

- Hovedplan for vann og avløp
- Helhetlig risiko- og sårbarhetsanalyse
- Digitaliseringsstrategi
- Strategier for Nordre Follo renseanlegg og Søndre Follo renseanlegg

Mål 21: Ås kommune håndterer avfall som en ressurs, og har avfallsløsninger som bygger opp under det.

	Bærekraftsmål 9: Bygge solid infrastruktur og fremme inkluderende og bærekraftig industrialisering og innovasjon.
	Bærekraftsmål 12: Sikre bærekraftige forbruks- og produksjonsmønstre.

Slik gjøres det:

- 21.1: Videreutvikle kildesortering for husstandene, offentlige virksomheter og næringslivet.
- 21.2: Sikre miljøvennlig behandling av avfall.
- 21.3: Utvikle gjenbruksstasjoner i samarbeid med Follo REN.

Slik følges det opp i aktuelle planer:

- Handlingsplan for klima og energi
- Eiendomsstrategi
- Follo Rens strategi

Mål 22: Ås kommune har et godt utbygd kommunalt gang-, sykkel- og veinett med god fremkommelighet og trafikksikkerhet, som bidrar til at innbyggerne bruker kollektivtransport, gange og sykkel mer enn personbil.

 <p>9 INDUSTRI, INNOVASJON OG INFRASTRUKTUR</p>	<p>Bærekraftsmål 9: Bygge solid infrastruktur og fremme inkluderende og bærekraftig industrialisering og innovasjon.</p>
 <p>11 BÆREKRAFTIGE BYER OG LOKALSAMFUNN</p>	<p>Bærekraftsmål 11: Gjøre byer og lokalsamfunn inkluderende, trygge, robuste og bærekraftige</p>

Slik gjøres det:

- 22.1: Forbedre den kommunale veistandarden.
- 22.2: Utvikle attraktive, trygge løsninger med god fremkommelighet for bevegelsehemmede, gående og syklister.
- 22.3: Redusere negative konsekvenser for luftkvaliteten.
- 22.4: Ta i bruk intelligente transportsystemer og tjenester (ITS).

Slik følges det opp i aktuelle planer:

- Temaplan for vei
- Tiltaksplan for trafiksikkerhet
- Handlingsplan for sykling og gange
- Digitaliseringsstrategi

Mål 23: Ås kommune har en sammenhengende grønnstruktur i form av parker, møteplasser, lekeplasser, idretts- og friluftslivsarenaer, som ivaretar naturmangfoldet og møter behovet til et mangfold av brukergrupper.

 <p>11 BÆREKRAFTIGE BYER OG LOKALSAMFUNN</p>	<p>Bærekraftsmål 11: Gjøre byer og lokalsamfunn inkluderende, trygge, robuste og bærekraftige.</p>
 <p>15 LIVET PÅ LAND</p>	<p>Bærekraftsmål 15: Verne, tilbakeføre og fremme bærekraftig bruk av økosystem, sikre bærekraftig skogforvaltning, stanse og reversere landforringing og stanse tap av artsmangfold.</p>

Slik gjøres det

- 23.1: Drifte og utvikle parker, møteplasser, lekeplasser, idretts- og friluftslivsarenaer i tråd med vedtatt standard.
- 23.2: Sikre gode prosesser i utvikling av parker, møteplasser, lekeplasser og idretts- og friluftslivsarenaer.
- 23.3: Sikre helhetlig blågrønne strukturer for å ivareta hensyn til friluftsliv, naturmangfold, vilt og folkehelse.

Slik følges det opp i aktuelle planer:

- Temaplan for uteområder
- Temaplan for fysisk aktivitet, idrett og friluftsliv

9 Boliger og eiendomsforvaltning

Flere innbyggere fører til økt behov for barnehager, skoler og andre institusjoner. Kommunen eier i dag formålsbygg og kontorlokaler på til sammen 150 000m². Dette øker til 170 000 m² i 2023. Av dette utgjør boliger 19 000 m². Det bygges også flere institusjoner som skal driftes og vedlikeholdes. Klimaendringer og klimatilpasning utfordrer vedlikeholdet mer enn tidligere.

Å bo er grunnleggende viktig for ethvert menneske. Kommunen har et ansvar for å planmessig avklare arealer hvor det kan bygges nye boliger, men skal også bidra til at de med bovansker, har mulighet til å leie eller eie bolig. Andelen omsorgsboliger, sykehjem og kommunale boliger må ses i sammenheng med utviklingen av boligmarkedet generelt samt tilgang på tilrettelagte og universelt utformede boliger og bomiljøer. Andre typer boliger som f.eks. flergenerasjonsboliger, eldrekollektiv og mikrohus etterspørres oftere og kan vurderes i denne sammenhengen. Det er en rekke utfordringer på dette området:

- Høye boligpriser i knutepunkt og fortettingsområder som gjør det vanskelig å fremskaffe boliger til barnefamilier og innbyggere med vanlige inntekter.
- Det er for lav sirkulasjon i eneboligmarkedet.
- Eldre er en sammensatt gruppe som har ulike boligbehov, og dette gjenspeiles ikke i tilstrekkelig grad i boligtilbudet.
- Det er for få boliger til ulike vanskeligstilte grupper.
- Det er noen levekårsutfordringer i noen områder i kommunen.
- Ansvar for boligpolitikken i kommunen er tverrfaglig og er spredt i kommuneorganisasjonen.

9.1 Mål og strategier

Mål 24: Ås kommunes eiendomsmasse har et lavt klima- og økologisk fotavtrykk, miljøvennlige løsninger, godt fysisk arbeidsmiljø samt lavt vedlikeholdsbehov.

 <p>11 BÆREKRAFTIGE BYER OG LOKALSAMFUNN</p>	<p>Bærekraftsmål 11: Gjøre byer og lokalsamfunn inkluderende, trygge, robuste og bærekraftige.</p>
---	---

Slik gjøres det:

- 24.1: Bevare kapitalverdien av byggene og redusere langsiktige levetidskostnader gjennom arealeffektivisering og mer effektiv drift og vedlikehold.
- 24.2: Drive et vedlikehold som ivaretar helse, miljø og sikkerhet samt sikrer at byggene er miljøvennlige, driftsøkonomiske og funksjonelle.
- 24.3: Vurdere hvilke av kommunens eiendommer som skal omdisponeres, avhendes og satses på.

24.4: Ta i bruk fornybare energiformer i kommunale nybygg og eksisterende bygg.

Slik følges det opp i aktuelle planer

- Vedlikeholdsplan
- Eiendomsstrategi
- Handlingsplan for klima og energi

Mål 25: Ås kommune har trygge og allsidige bomiljøer og botilbud.

	Bærekraftsmål 11: Gjøre byer og lokalsamfunn inkluderende, trygge, robuste og bærekraftige
	Bærekraftsmål 10: Redusere ulikhet i og mellom land
	Bærekraftsmål 1: Utrydde alle former for fattigdom i hele verden.

Slik gjøres det:

- 25.1: Bidra til at det bygges attraktive leiligheter for ulike brukergrupper med ulik boligstørrelse.
- 25.2: Bidra til at det bygges varierte boligtyper av god kvalitet (leiligheter, rekkehus, enebolig), for ulike brukergrupper.
- 25.3: Bidra til at det bygges boliger for førstegangsetablerere, lavinntektsgrupper, småhusholdninger, studenter og personer med nedsatt funksjonsevne.
- 25.4: Sikre boliger for vanskeligstilte.
- 25.5: Tydeliggjøre ansvar, roller og myndighet i det boligpolitiske arbeidet.
- 25.6: Sikre arealer til boliger med hage.

Slik følges det opp i aktuelle planer

- Boligpolitisk plan

Vedlegg

Vedlegg 1: Nasjonale, regionale og lokale rammer og føringer

Kommuneplanen skal ivareta både kommunale, regionale og nasjonale mål, interesser og oppgaver, og den legger retningslinjer og pålegg fra statlig og regionale myndigheter til grunn (Pbl § 11-1). De mest sentrale føringene for rulling av kommuneplanens samfunnsdel og arealdel er beskrevet i vedlegget.

Nasjonale føringer

Nasjonale forventninger: Hvert 4. år i forkant av kommunevalget mottar kommunene nasjonale forventninger til regional og kommunal planlegging for kommende valgperiode. (KMD, 2019.) FNs 17 bærekraftsmål løftes fram som grunnlag for regional og kommunal planlegging. De nasjonale forventningene (2019-2023) vektlegger følgende fire områder:

- Planlegging som verktøy for helhetlig og bærekraftig utvikling
- Vekstkraftige regioner og lokalsamfunn i hele landet
- Bærekraftig areal- og transportutvikling
- Byer og tettsteder der det er godt å bo og leve

Statlige planretningslinjer (SPR): SPR brukes for å konkretisere de nasjonale forventningene til planleggingen og markere nasjonal politikk på viktige områder i planleggingen. Disse er:

- Rikspolitiske retningslinjer for vernede vassdrag
- Rikspolitiske retningslinjer for barn og planlegging
- Statlige planretningslinjer for klima- og energiplanlegging og klimatilpasning
- Statlige planretningslinjer for differensiert forvaltning av strandsonen langs sjøen
- Statlige planretningslinjer for samordnet bolig-, areal- og transportplanlegging

Stortingsmeldinger:

- Meld. St. 18 (2020-2021) Oppleve, skape dele. Kunst og kultur for, med og av barn og unge.
- Meld. St. 15 (2017-2018) Leve hele livet. En kvalitetsreform for eldre.
- Meld. St. 18 (2016-2017) Bærekraftige byar og sterke distrikt.

Regionale føringer

Fylkesmannens forventningsbrev: Forventningene fra fylkesmannen setter søkelys på noen sentrale oppgaver som kommunen forvalter og som Regjeringen er spesielt opptatt av og har klare forventninger til. I forventningsbrevene for 2020 er følgende tema nevnt spesielt.

- Samfunnssikkerhet og beredskap
- Barn og unge

- Helse og sosial
- Forutsetninger for gode tjenester til innbyggerne
- Kommunens arbeid med samfunns- og arealplanlegging med vekt på:
 - o Bærekraftig arealutvikling
 - o Folkehelse og boligsosiale hensyn
 - o Samfunnssikkerhet
 - o Klimatilpasning og naturbaserte løsninger
 - o Snøhåndtering
 - o Jordvern og økt matproduksjon
 - o Strandsone, vassdrag og vannkvalitet
 - o Naturmangfold og sammenhengende blågrønne strukturer
 - o Masseforvaltning
 - o Digitalisering og effektivisering
 - o Samordning og interesseavveining

Regionale planer og strategier: Regionale planer skal legges til grunn for kommunal planlegging og virksomhet, så langt det er forenelig med kommunalt selvstyre. I forbindelse med etablering av Viken fylkeskommune, utarbeides det nå en planstrategi for det nye fylket. De regionale planene i gjeldende planstrategi vil gjelde inntil nye er utarbeidet.

- Areal og transport:
 - o Regional plan for areal og transport for Oslo og Akershus (2015)
 - o Regional plan for handel, service og senterstruktur (2018)
- Utdanning og næringsutvikling:
 - o Regional plan for innovasjon og nyskaping i Oslo og Akershus (2015)
 - o Regional plan for kulturminner og kulturmiljøer i Akershus 2019
 - o Regional plan for fysisk aktivitet, idrett og friluftsliv i Akershus 2016-2030
- Klima og miljø
 - o Regional plan for klima og energi i Akershus (2018)
 - o Regional plan for masseforvaltning i Akershus (2016)
 - o Regional plan for vannforvaltning for Glomma vannregion 2016-2021
- Kultur og frivillighet
 - o Temastrategi for kunst og kultur, bibliotekutvikling, frivillighet (2021)

Lokale føringer

- Planstrategi 2021-2024
- Planprogram for rullering av kommuneplanen 16/9-20
- Kommuneplan 2015-2027
- Folkehelseoversikten 2021-2024

Lover og forskrifter

Kommunen er har fått delegert myndighet til å håndheve en rekke lovverk med tilhørende forskrifter. Dette setter rammer for utforming og omfang av de

tjenestene kommunen er pålagt å yte. Oversikten over disse lovene står i kommunens delegeringsreglement.

Ås kommune

Miljø, mangfold og muligheter

